

WERELDORIËNTATIE

1. Beginsituatiefase

1.1. Doelgroepprofilering en visie

De populatie van onze school is zeer heterogeen (*zie ook 'Visietekst taal'*): vooreerst hebben we leerlingen van type 1 en type 8. Binnen elk type zijn er Nederlandstaligen, met verschillende achtergronden. Daarnaast zijn er leerlingen met één of meerdere thuistalen waar dikwijls geen Nederlands aan bod komt. Het thuismilieu speelt ook daar weer een grote rol: ondersteunend of eerder afwezig. Dit maakt dat de beginsituatie van de leerlingen bij elk werothema nogal kan variëren. Binnen het leergebied wero leggen we andere accenten voor type 1 en type 8.

Type 1 :

De wereld van vandaag is complex en biedt veel minder structuur/zekerheden dan vroeger. Kinderen met licht mentale beperkingen hebben zeker ook nood aan verruiming van hun ervaringswereld en de daarbij horende *inzichten en verbanden*. Voorbeelden hiervan zijn: witloof planten, soep maken, een fototoestel leren gebruiken, de trein nemen, op bosklassen gaan...

Ook het ordenen van hun ervaringswereld is een must. Zo kunnen zij 'veiliger' en gemakkelijker hun weg vinden. Voorbeelden hiervan zijn: verkeersopvoeding, orde brengen in boekentas en bank, tijds- en ruimtekaders, leren afval sorteren...

We willen deze leerlingen vooral veel laten doen en dingen laten ervaren gelinkt aan wat zij later op hun weg in de maatschappij zullen tegenkomen. Hierbij moeten wij hen ondersteunen om een voldoende sterk en kritisch individu te worden. Zelfredzaamheid (vb. hygiëne, zich aankleden, boterham smeren...) en maatschappelijk functioneren moeten dankzij deze lessen een stuk gemakkelijker worden.

Type 8 :

Voor deze leerlingen kunnen zowel de leerstof als de activiteiten van wero verder open getrokken worden, zodat ze kunnen uitgroeien tot jongeren die bekwaam zijn om zelfstandig keuzes te maken en eigen accenten te leggen in hun leven, zoals hun latere beroepskeuze, vrije tijdsinvulling... Door exploratie, experimenteren en het inoefenen van technische vaardigheden streven we ernaar dat zij zelfstandiger leren functioneren in de snel evoluerende maatschappij.

Voorbeelden hiervan zijn:

- grondstoffen leren kennen, vb. met welke materialen wordt een huis gebouwd...
- technische systemen leren herkennen in het dagelijks leven, vb. een nietjesmachine, een mixer...;
- leren het juiste gereedschap vinden om iets te openen, uit elkaar te halen, aan elkaar vast te maken, vb. nietjes of plakband gebruiken...;
- inzichten en verbanden leren leggen, vb. de elektrische stroomkring, hoe werkt een fietsbel...;

- de volgorde van constructies leren door het correct volgen en uitvoeren van een stappenplan.

Tijdens de werolelessen wordt er gewerkt aan woordenschat, inhoud, inzichten, vaardigheden. We willen dat onze leerlingen een *bredere belangstelling* krijgen voor de wereld waar verantwoordelijkheid (vb. zich aan de verkeersregels houden), eerbied voor andere mensen (vb. leren rekening houden met andere weggebruikers) en eerbied voor de natuur (vb. hoe gedraag ik me in het bos) een plaats krijgt. Daarnaast moeten ze ook leren zich te engageren om te werken aan een democratische en verdraagzame samenleving. Dit leren onze leerlingen o.a. door te participeren aan de leerlingenraad, de kindergemeenteraad...

2. Doelenfase

Onze school baseert zich voor het leergebied wero op de ontwikkelingsdoelen (OD) type 1 (BuBaO 1999) voor type 1. Voor type 8 baseren we ons op de OD voor Buitengewoon Onderwijs Type 8 (BuBaO 2010) en het leerplan van het gewoon Basisonderwijs. (zie ook *Pedagogisch project fase II Doelenfase*). Wat betreft de verschillende ontwikkelingsdomeinen binnen het leergebied 'wereldoriëntatie' werd voor beide types volgende indeling gemaakt:

Type 1:

- natuur
- technologie
- maatschappij
- tijd
- ruimte
- bronnengebruik

Type 8:

- natuur
- techniek
- maatschappij
- tijd
- ruimte
- bronnengebruik

Het domein 'mens' is in type 1- en type 8-onderwijs expliciet ondergebracht en geïntegreerd in het leergebied Sociaal-emotionele ontwikkeling.

Voor het leergebied wero werden groeilijnen opgesteld. Per niveau werd een richtinggevende selectie gemaakt. De groeilijn wero verbindt de speelleerklas met de eindklas. We maken daarbij onderscheid tussen type 1 en type 8. Daarbinnen maken we een opsplitsing in 4 niveaus: SLK, BK, TK en EK. Voor leerlingen die dan nog uit de boot vallen kunnen op individueel niveau doelen geselecteerd worden (zie IHP). Bij de selectie van onze doelen maken we gebruik van een kijkwijzer (zie doc. Wero deel D kijkwijzer: relatiematrix type 1 en type 8)

3. Voorbereidingsfase

3.1. Aanbod

We proberen steeds te vertrekken vanuit de belevingswereld, interesses en vaardigheden van de leerlingen. Zij krijgen in zekere mate de mogelijkheid om een inbreng te hebben in de inhoudelijke uitwerking van vooraf vastgelegde thema's. We hangen niet vast aan specifieke methodes, maar proberen naar de werkelijkheid toe te stappen of brengen de werkelijkheid zoveel mogelijk in de klas om ze samen te onderzoeken. Zo trachten we de realiteitswaarde van onze lessen te verhogen door:

- concreet materiaal in te brengen in de lessen, al dan niet meegebracht door de leerlingen zelf;
- het organiseren van leeruitstappen (bv. naar het bos, een afvalverwerkend bedrijf, een boerderij...);
- het betrekken van (ervarings)deskundigen bij de lesactiviteiten (bv. de tandarts, een verpleegkundige, een auteur, een striptekenaar...), dit kunnen ook (groot)ouders zijn van de leerlingen zelf;
- aandacht hebben voor de actualiteit;
- het organiseren van openluchtklassen (zee- of bosklassen om de 3 jaar);
- ...

We willen de leerlingen leren om met verschillende brillen naar de werkelijkheid te kijken. We proberen de inhoud van de lessen functioneel te maken (zie Kijkwijzer Functioneel werken): d.w.z. ervaringsgericht werken en betekenisvol naar de toekomst toe van de kinderen. Voorbeelden van ervaringsgericht werken zijn: een bosuitstap, een kookactiviteit, lessen technologie met concreet materiaal, verkeersopvoeding op straat...

We maken onze lessen functioneel door het hanteren van verschillende activerende werkvormen, variatie in de begeleidingsstijl van de leerkracht, het gebruik van aangepast didactisch materiaal (zoals moderne media).

Een voorbeeld van zo'n werkvorm is de mogelijkheid om klasoverschrijdende activiteiten te organiseren, zoals een uitstap naar het bos met verschillende klassen samen. Door kinderen uit verschillende niveaus/klassen met elkaar in contact te brengen tijdens een uitstap, leert men van en door elkaar en wordt de leerinhoud verder verruimd.

Bij de klasinrichting hebben we aandacht voor het functioneel gebruik van tijds- en ruimtekaders (bv. het aanduiden van de locatie van een leeruitstap op de kaart). We zorgen hierbij voor continuïteit en gradatie doorheen de verschillende klassen. (zie ook 'Pedagogisch project' van de school)

Door de nadruk te leggen op het functionele streven we ernaar dat de leerlingen gemotiveerd blijven om het geleerde ook toe te passen in hun eigen leefomgeving.

We proberen om krachtige leeromgevingen te creëren, thema's met voldoende doe-activiteiten, probleemoplossend denken,... te brengen.

Hiervoor vertrekken we van hun interesses, maar breiden ook uit en denken daarbij aan de verschillende ontwikkelingsdomeinen binnen het leergebied 'wereldoriëntatie'.

3.2. Strategie

We werken met volgende 10 thema's verspreid over 2 schooljaren waarin de verschillende ontwikkelingsdomeinen zoveel mogelijk aan bod komen.

1. Op je gezondheid	6. Puur natuur
2. Een dak boven je hoofd	7. Van gebarentaal tot internet
3. Kijk omhoog	8. Op ontdekking
4. Een reis rond de wereld	9. Veranderen
5. Er was eens...	10. Ter land, ter zee en in de lucht

Naast deze vastgelegde thema's wordt ook ruimte voorzien om occasionele onderwerpen aan bod te laten komen, zoals de Olympische spelen, verkiezingen, de eerste sneeuw... Ruimte maken voor actualiteit kan op 3 niveaus gebeuren: binnen het gezin (vb. een geboorte), binnen de klas/school (vb. een uitstap) en in de ruimere omgeving/wereld (vb. een natuurramp).

Bij het uitwerken van een thema hanteren we de verschillende stappen van het proces van handelingsplanning (zie ook document '*Wero deel B: handleiding bij het planningsdocument - GWP*').

1. De beginsituatie van de lln. nagaan.

- Persoonlijke kenmerken, sterke kanten, zorgvraag,... van de leerlingen nagaan. (zie ook *document beeldvorming en document IHP*).
- Wat is relevant, functioneel voor deze leerlingen?
- Interesses van de lln. nagaan: bv. achterhalen wat hen bezighoudt via kringgesprekken, observatie, brainstormen met de lln. over wat ze willen weten, kunnen, doen... rond een bepaald thema.
- Aangebrachte leerstof en leerlingenevaluaties van vorig schooljaar bekijken op documenten *Wero deel A (deelgroeilijn)*, *Wero deel B (planningsdocument- GWP van desbetreffende thema)* en *Wero deel C (overzichtsrooster)*.
- Actualiteit, jaarkalender gebruiken als uitgangspunt om een thema op gang te brengen.

2. Ontwikkelingsdoelen uit het document '*Wero deel A: deelgroeilijn*' raadplegen en selecteren voor je thema. Per thema vindt eerst een overleg plaats op groepsniveau (SLK-BK-TK-EK) waar de OD worden geselecteerd. Hier wordt ook reeds nagedacht over mogelijke lesinhouden. Aan de hand van de Kijkwijzers wero type 1 en type 8 (*zie document Wero deel D kijkwijzer: relatiematrix*) trachten we ruimere verbanden te leggen tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen binnen het leergebied wero.

Vervolgens organiseren we een overleg op schoolniveau waar de grote lijnen van het thema worden bepaald. Op deze manier zorgen we ervoor dat er niet te veel overlapping is van leerinhouden en werken we aan een horizontale en verticale opbouw.

Bij de uitwerking van de werothema's en de leeruitstappen krijgen ook leergebiedoverschrijdende OD uit 'Leren leren', 'Sociaal-emotionele ontwikkeling' en 'ICT' op een geïntegreerde manier oefenkansen. (zie visieteksten Leren leren, SEO en ICT). (OD uit deze leergebieden worden in de agenda genoteerd.)

3. Lesinhoud voorbereiden: activiteiten zoeken gekoppeld aan de doelen, werkvormen uitkiezen, materiaal verzamelen, evaluatiestrategie bepalen... De uitwerking van het thema gebeurt op een blanco document '*Wero deel B: planningsdocument- GWP*'. Ook occasionele onderwerpen kunnen op een apart planningsdocument worden uitgewerkt.

4. Concreet uitvoeren van de activiteiten. (zie agenda)

5. Evaluatie: zie verder

4. Uitvoeringsfase

Zie documenten:

- 'WERO deel B: handleiding bij het planningsdocument - GWP' en 'WERO deel B: planningsdocument - GWP'.
- Wero deel D: relatiematrix (versie leerkracht)

De klasleerkracht stelt het GWP wero op. In het uurrooster wordt tijd gemaakt om met de leerlingen aan wero te werken. Het is de bedoeling dat de leerlingen, al dan niet met hulp van de leerkracht, ook buiten deze lessen zoveel mogelijk transfer proberen maken van het geleerde naar andere situaties, lessen.

Paramedici, ambulante leerkrachten en leerkrachten Rand en Taal kunnen mee ingezet worden in de klaswerking om doelen voor wero te helpen realiseren. Indien uit de zorgvraag van de leerling blijkt dat dit beter buiten de klas individueel of in kleine groep gebeurt, kan dit ook. (zie ook *Pedagogisch project, IV Uitvoeringsfase: 'Klasintern werken'*.)

5. Evaluatiefase

-Zie algemene afspraken in *Pedagogisch project, 'punt V: Evaluatiefase'*.

-Evaluatie van handelingsplanning:

Zie document GWP

-Evaluatie van de leervorderingen: product en proces, observatie

Zie document groeilijn en document IHP.

-Specifiek voor het leergebied wero:

5.1. Procesevaluatie

- Bij het afronden van een thema evalueert de leerkracht het proces op het planningsdocument. (evaluatie op klasniveau)
- Vervolgens vult de leerkracht op het document *Wero deel C: overzichtsrooster leerinhouden* met staakwoorden in welke leerinhouden werden aangebracht per ontwikkelingsdomein.
- Nadien volgt een afsluitende evaluatie van het thema op schoolniveau tijdens een personeelsvergadering.

5.2. Productevaluatie

Per klasgroep worden attitudes en vaardigheden geëvalueerd door observaties tijdens de lessen. Kennis wordt getoetst a.d.h.v. schriftelijke en mondelinge toetsen. Dit is de evaluatie op leerlingniveau. Deze evaluaties worden genoteerd op document *Wero deel A: deelgroeilijn*. Er wordt voor elk thema een andere kleur gebruikt (zie kleurafspraken op doc.).

Volgende documenten worden op het einde van het schooljaar doorgegeven aan de wero-verantwoordelijke (juf Béné):

- de ingevulde deelgroeilijn (*Wero deel A*)
- de planningsdocumenten-GWP (*Wero deel B*)
- het overzichtsrooster (*Wero deel C*)
- de algemene evaluatiedocumenten van de PV

Zij verzamelt deze documenten. Bij het begin van het nieuwe schooljaar zorgt zij ervoor dat elke leerkracht de juiste documenten heeft om de beginsituatie van de (nieuwe) groep te bepalen en de werothema's doorheen het schooljaar uit te werken.